

підвищень у перетині безіменних струмків (ліва притока р. Свилярійка). Із півночі та північного заходу примикає до заболоченої заплави. Приблизна площа 1000 × 500 м. Поверхня розорюється, на ріллі були зібрані уламки стінок і вінця гончарного посуду, фрагменти кістяного гребінця та залізних вудил, окуття лопати, фрагмент обуху бойової сокири. Основний масив матеріалу може бути датований в межах XI – XIV ст., а також XVIII – XIX ст.

Рис. 2. Вінця керамічних виробів з поселень

М. Ієвлєв, А. Петраускас, О. Тарабукін, М. Хададова

РОЗКОПКИ НА ЗАМКОВІЙ ГОРІ В ЖИТОМИРІ

Замкова гора здавна привертала увагу багатьох дослідників з початку XIX ст. Хоча інтерес до цього об'єкту на певних етапах зростав, все ж археологічних розкопок на його території ніхто не проводив.

У жовтні – грудні 2017 р. на Замковій горі в м. Житомир, поблизу приміщення ар-

хіву, на вільній від забудови і дерев ділянці було закладено розкоп. За допомогою важкої техніки розкрито порушений внаслідок будівництва поверхневий шар ґрунту, здійснено зачистку поверхні. Під час розкопок на ділянці розкопу, на фоні материкового темно-жовтого лесового ґрунту, зафіксовані

Рис. 1. Об'єкт 1 у північно-східній частині розкопу, вид зверху

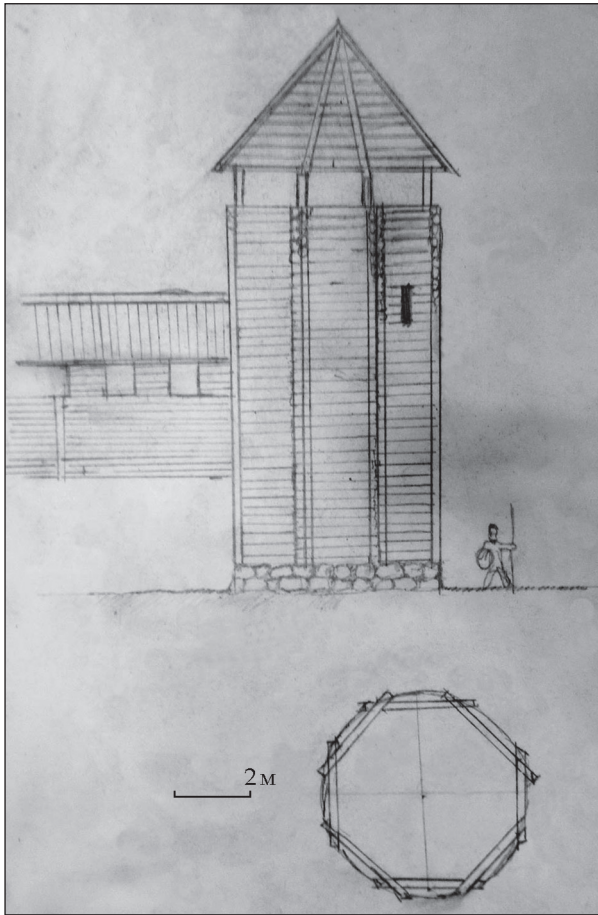

Рис. 2. Приблизний вигляд на об'єкт 1 – вежу? (реконструкція М. Ієвлева)

темні плями різних конфігурацій, форм і розмірів.

Зокрема, у південно-західній частині розкопу виявлено яму, в якій знайдені уламки ліпного посуду пізньотрипільської культури доби енеоліту – початку бронзового віку IV – III ст. до н. е.

Особливий інтерес представляє доволі велика споруда, виявлена у північно-східній частині розкопу. На фоні темно-жовтого лесу вона виділяється темною плямою округлої форми, приблизним зовнішнім діаметром 5,35 м. У поверхневому шарі заповнення було виявлено багато кісток тварин і уламків глиняного посуду, які попередньо можна датувати у межах VIII – IX ст., X – першої половини XIII ст., другої половини XIII – XV ст. та XVI – XVIII ст. Об'єкт є оборонною спорудою доби розвинутого або пізнього середньовіччя типу вежі. В актових документах, в яких описується житомирський замок у середині XVI ст., згадується одна із веж, що мала назву «кругла» (рис. 1, 2).

Рис. 3. Мідний образок-іконка з вставками емалі різного кольору

Слід також відзначити незвичну конструкцію нижньої частини виявленого об'єкту. Нині дослідження доведено до глибини 5 м від рівня сучасної денної поверхні. Із великою долею ймовірності можна припустити, що нижня частина об'єкту співвідноситься із залишками колодязя. Поєднання оборонної вежі та колодязя в середині досить розповсюджене явище для литовської доби (наприклад оборонні вежі Кам'янець-Подільського та Острогу).

Підсумовуючи слід відзначити, що на території Замкової гори вперше більш ніж 200-річну історію досліджень Житомира проведено розкопки на території, яка складає 400 м², зафіксовано вісім археологічних об'єктів (закритих комплексів), і зібрані матеріали, що відносяться до різних хронологічних періодів від доби енеоліта – бронзи до пізнього середньовіччя. Отримано більше 5000 знахідок, частина з яких мають значну експозиційну цінність.

Особливої уваги серед знахідок заслуговує мідний образок-іконка із зображенням святого, яке виконано із вставок емалі різного кольору (рис. 3). Розкопки засвідчують перспективність подальшого дослідження Замкової гори, а здобуті матеріали дозволять відкрити нові сторінки з минулого м. Житомир.